

de jonge wetenschapper **Michiel Hooykaas**

Een kauw in je boek

*Olifanten en beren zijn bekender dan dieren
die we dagelijks tegenkomen*

Michiel Hooykaas staat vol in de belangstelling door zijn onderzoek naar Species Literacy. Na zijn promotie is de 35-jarige bioloog aan de slag gegaan bij Naturalis. Hier komen zijn passies voor biodiversiteit, onderzoek en onderwijs samen.

Op 30 juni promoveerde Michiel Hooykaas, maar in mei begon hij al aan zijn nieuwe functie als onderwijscoördinator en onderzoeker bij Naturalis Biodiversity Center. ‘Als je iets met biodiversiteit wil doen, dan is Naturalis de perfecte plek’, vertelt hij. ‘Ze zochten iemand die het hoger onderwijs vanuit Naturalis kon coördineren. Maar ook bleek er op het gebied van onderzoek en communicatie een match. Mijn functie sluit precies aan op wat ik leuk vind.’

Onbekend maakt onbemind

Voor zijn promotieonderzoek bekeek Hooykaas of Nederlandse burgers zich bewust zijn van de dierlijke biodiversiteit om hen heen. ‘Mensen kunnen wel verschillende zoogdieren bij naam noemen, maar vogels of insecten veel minder’, legt hij uit. ‘En exoten die ver weg leven - zoals een leeuw - zijn bekender dan dieren die we dagelijks tegenkomen, zoals een kauw of merel. Dat is problematisch omdat we alleen kunnen beschermen wat we kennen. Als een natuurbeschermmer aandacht vraagt voor een specifieke soort, dan is het van belang dat het publiek ook weet over welk dier het gaat.’

Daarnaast onderzocht Hooykaas de representatie van dieren in prenten-

boeken en op kinderkleding. ‘Zoogdieren en exoten kwamen veel voor’, zegt hij. ‘Die zijn dan vaak vermenselijkt, zoals een vrolijke olifant of een bruine beer in pyjama. En meestal kom je dieren tegen boven soortniveau, dus vogels of vlinders, zonder dat een specifieke soort wordt afgebeeld.’ Hooykaas ziet daar kansen. ‘Kinderen weten wel wat een hond of een koe is. Het zou toch mooi zijn als ze meerdere diersoorten leren kennen, alleen al door ze tegen te komen op hun T-shirt of in hun voorleesboek.’

Mediastorm

Hooykaas vindt het belangrijk dat zijn onderzoek toegankelijk is voor een breed publiek. Die laagdrempeligheid kan echter ook negatieve gevolgen hebben. ‘Ik ben bijvoorbeeld door *Trouw* en *RTL Nieuws* geïnterviewd en het onderzoek kwam langs bij *Goedemorgen Nederland*’, vertelt hij. ‘Dat is leuk, want zo horen veel mensen erover. Er zijn alleen ook mensen die overhaaste conclusies trekken. Zo dachten sommigen dat ik vind dat er geen leeuwen of apen meer afgebeeld mogen worden in prentenboeken, maar alleen inheemse soorten. Of dat illustraties voortaan realistisch moeten zijn. Dat is natuurlijk onzin, ik wil niemand iets opleggen. Het enige wat

ik als onderzoeker doe is constateren dat iets gebeurt en me afvragen of dat niet gek is.’

Op sociale media kreeg Hooykaas een trollenleger achter zich aan. ‘De negatieve reacties kwamen uit de hoek waar ‘diversiteit’ gevoelig ligt’, zegt hij. ‘Niemand had dat zien aankomen. Ik heb met mijn vakgroep en collega’s overlegd hoe ik hiermee het beste kon omgaan. Ik besloot om op echte misvattingen in te gaan, maar niet op haatberichten.’ Toch zal hij in de toekomst niet anders communiceren over onderzoekresultaten. ‘Biodiversiteit, zowel in het echt als in onze cultuur, verdient aandacht.’

Inspiratie uit de sloot

Van jongs af aan had Hooykaas al een fascinatie voor de natuur en het dierenrijk. ‘Het was voor mij logisch om biologie te studeren’, zegt hij. ‘Ik ben opgegroeid in Oegstgeest en hing voortdurend rond bij de vijver in onze tuin. Ik kon daar uren naar de kikkers, padden en salamanders kijken. En als ik dan een beestje zag dat ik nog niet kende, vroeg ik aan mijn ouders wat het was. Je hoeft echt niet in landelijk gebied te wonen om van de natuur te leren houden.’ In het dankwoord van zijn proefschrift noemt hij niet alleen mensen, maar ook dieren en de natuur. ‘Dieren zijn altijd heel belangrijk voor me geweest. Denk aan de troost die een huisdier kan bieden. Maar ook word ik blij als ik na een drukke werkdag een nest zwanenkuikens zie. Ik hoop door mijn onderzoek andere mensen de ogen te openen voor al het moois dat er is, ook dichtbij huis.’ ■

Wat is... Species Literacy?

Species Literacy, ofwel soortgeletterdheid, staat voor brede én verdiepende kennis over diersoorten. Het gaat om het vermogen van mensen

om soorten te herkennen, dus niet alleen ‘vogel’ maar ook ‘kauw’, en om weten hoe en waar een soort leeft. Een lage soortgeletterdheid kan

volgens Hooykaas problematisch zijn. Als je vogels niet kunt onderscheiden, lijken er misschien volop vogels te zijn, terwijl het met een

specifieke soort niet zo goed gaat. Door soortgeletterdheid zien mensen welke soorten bijzonder zijn en welke onze hulp kunnen gebruiken.